

PATIENTEN MED KATETER

-hvem, hvordan, hvorfor
og hvorfor ikke?

Charlotte Graugaard-Jensen

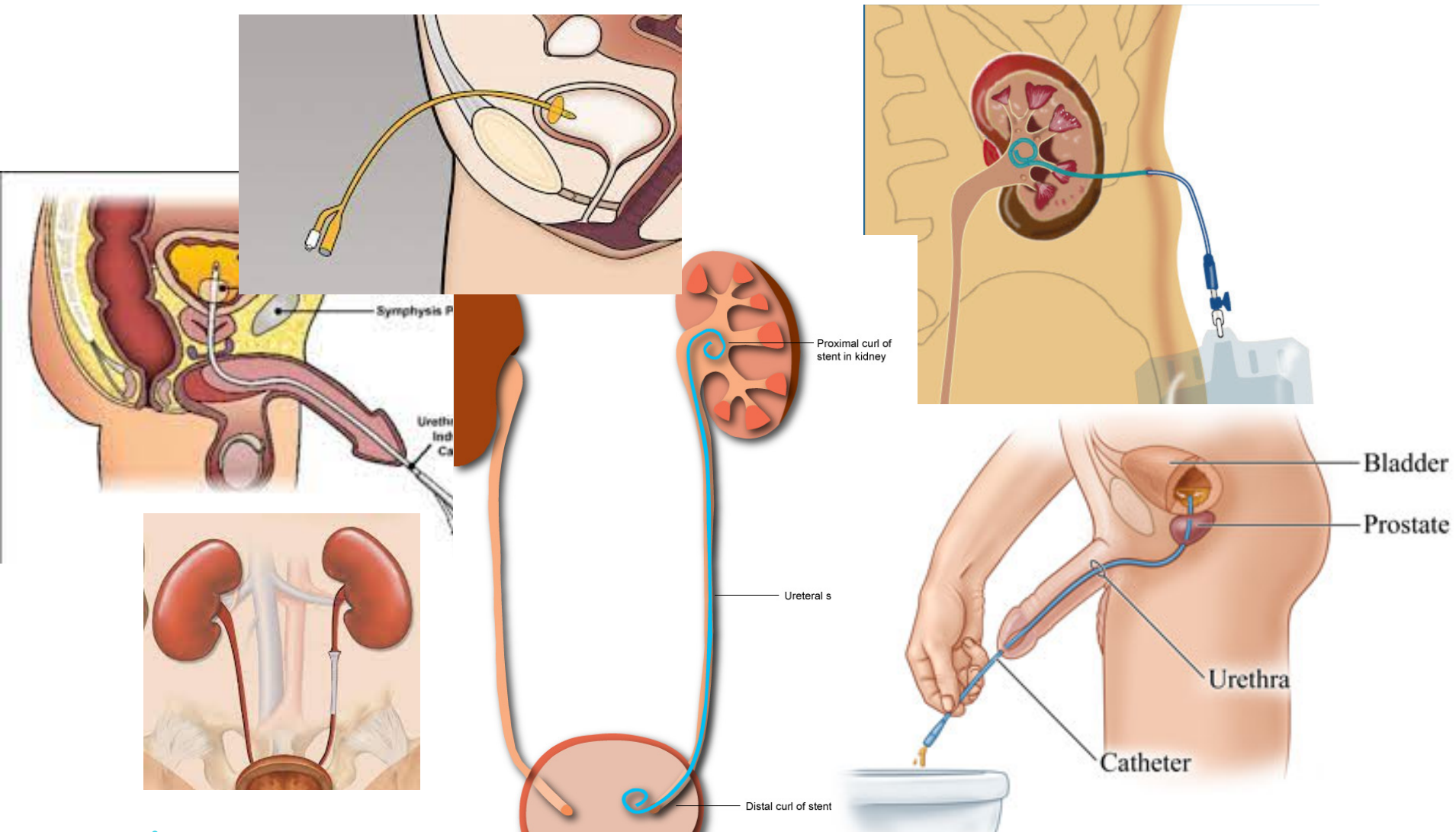
Overlæge, PhD

Klinik for Bækkenbundslidelser

Urinvejskirurgisk afdeling

Aarhus Universitetshospital

KATETRE I URINVEJENE

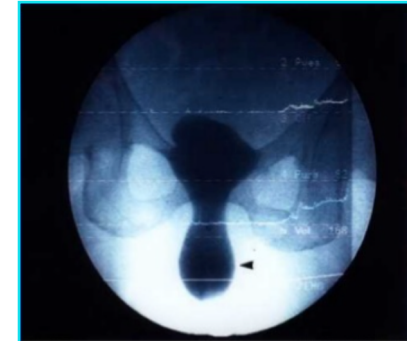

AGENDA

1. Er kateteret overhovedet indiceret?
2. Hvad med infektioner?
3. Hvordan behandles blærekrammer?
4. Er risikoen for blærecancer øget?
5. Hvad når anatomien destrueres?
6. Suprapubisk versus uretralt kateter?

1. ER INDIKATIONEN FOR KATETERISERING I ORDEN?

- Mulighed for **kirurgisk** at genetablere naturligt flow gennem urinvejene?
  - Ballondilatation/Neoimplantation
  - Kolporrhaphia anterior
  - Resektion af blæredivertikel
  - TURP/TUIP
  - Sachses operation/dilatation

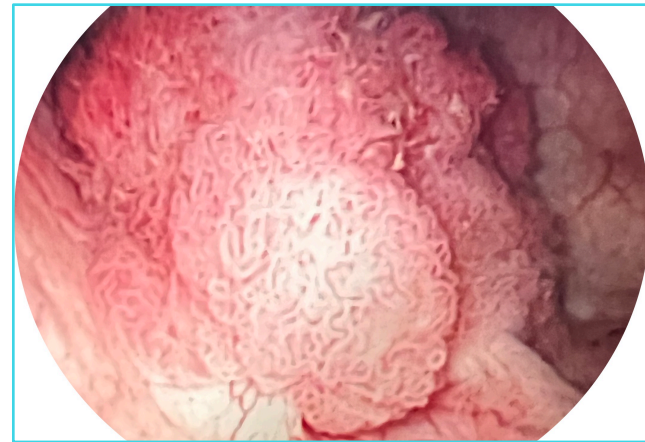

ER DET MULIGT AT "DOWNGRADE"?

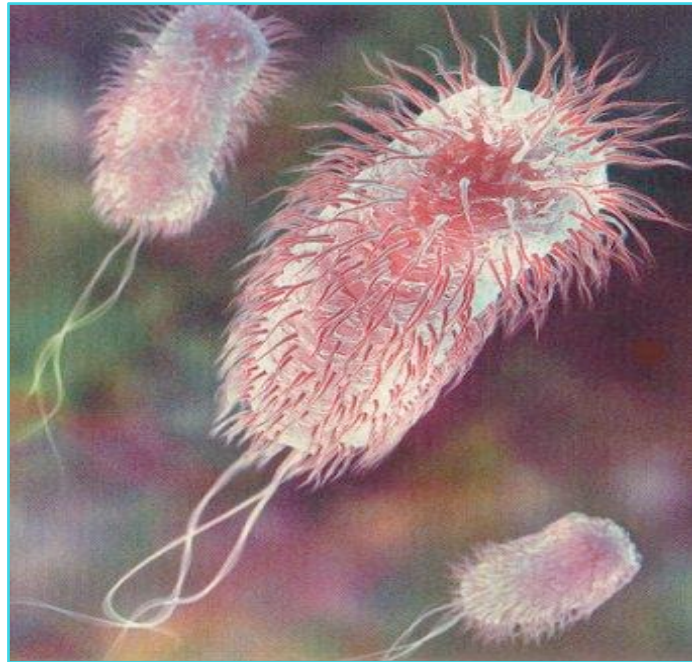
- KAD KAD + ventil
- KAD RIK/SIK
- KAD Uridom/ble
- Opfriskning af RIK procedure

HVORFOR HJÆLPER VENTIL?

- Mindsker polypoid cystitis
- Modvirker bundfald og tilstopning

2. INFEKTION ER DEN VÆSENTLIGSTE KOMPLIKATION

Varighed er den væsentligste risikofaktor

INDGANGSPORTE

Ekstraluminal indgangsport

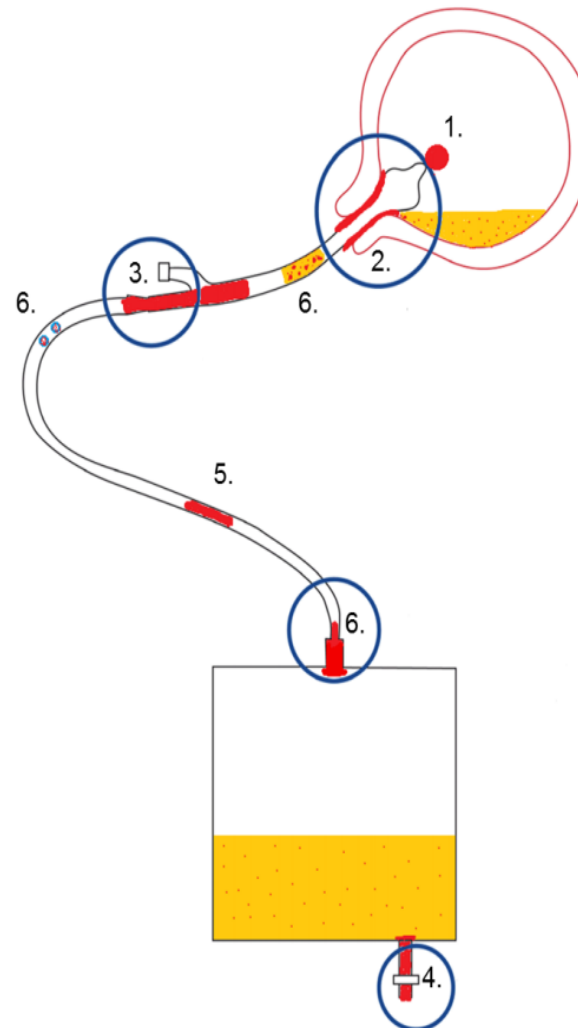
1. Bakterier indføres i blæren ved kateterindføringen
2. Bakteriell vækst i biofilm på overfladen af kateter mellem kateter og den urethrale slimhinde

Intraluminal indgangsport

3. Bakterier indføres ved brud på det lukkede system
4. Bakterier indføres fra urinposens studs med vækst af bakterier i urinen

Intraluminal vækst og transport

5. Intraluminal vækst af bakterier i biofilm
6. Intraluminal transport ved retrograd flow af urin eller luftbobler

ÆTIOLOGI EFTER HYPPIGHED

- *Escherichia coli*
- *Enterococcus faecalis*
- *Staphylococcus saprophyticus*
- *Proteus spp.*
- *Klebsiella pneumonia*
- *Pseudomonas spp.*

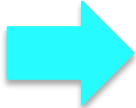
Obs infektionssten/
fremmedlegeme

BAKTERIURI OG KATETER – HVORNÅR?

- Enkeltstående : 1-5 %
- Permanent: bakteriuri-hyppighed øges 3-7 % pr. dag
- 100 % efter ca. 3-5 uger
- Suprapubisk: 1-2 dage senere.....
- RIK: efter ca. 2 måneder hos ca. 50 %

MEN.....

ASYMPTOMATISK BAKTERIURI

- Ildelugtende urin
- Ofte positiv urinstix (leukocytter og nitrit)
- Dyrkning er positiv
- Kolonisering med lavvirulente bakterier
- reinfektion med mere virulent bakterie

- TILSTANDEN UFARLIG
- IKKE BEHANDLING*

* graviditet, urologiske procedurer

KATETRE OG BAKTERIÆMI

- 80 % af sundhedssektor-erhvervede UVI'er er forbundet med kateterisation af urinvejene
- Kateterrelateret UVI er hyppigste årsag til sygehus erhvervet **bakteriæmi**
- 10-30 % med katetre og bakteriuri udvikler symptomer på UVI og/eller feber
  - 1-4 % af disse udvikler **sepsis**

SKAL KATETERURIN STIXES?

JA

NEJ

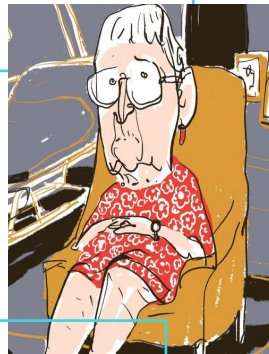
DYRKNING OG RESISTENS

- Fjern det eksisterende kateter
- Læg et nyt
- Tag urin fra til dyrkning
- Behandle efter dyrknings svar
- Septiske patienter selvfølgelig straks behandles med IV-antibiotika

BEHANDLING?

Urin fra KAD med
E. coli 100.000/ml,
kronisk KAD bærer,
Temp: 38,5, og lavt
blodtryk

Urin fra KAD med
E. faecalis 100.000/ml,
ildelugtende urin,
kronisk KAD bærer,

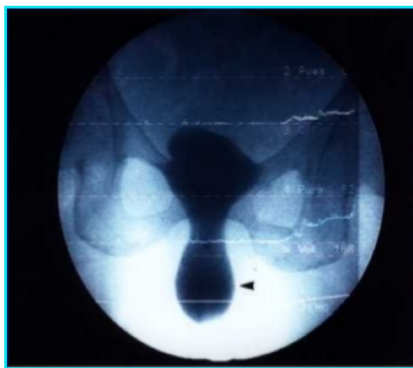

Urin fra KAD med
E. faecalis 100.000/ml,
ildelugtende urin,
kronisk KAD bærer,
Konfus

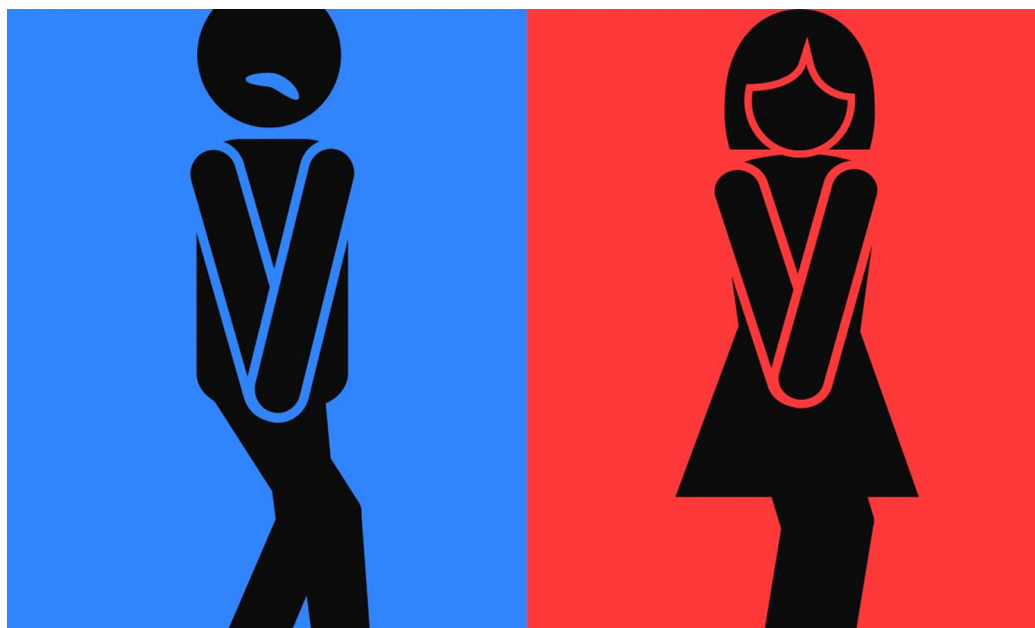

MEN KAN MAN GØRE NOGET FOR AT UNDGÅ INFEKTION?

- Har patienten har et fornuftigt indtag?
- Er hygiejnen i orden?
- Huske at der kan være anden årsag til feber/konfusion!

3. BLÆREKRAMPER OG KATETRE

kan være en vanskelig opgave at løse

HVORFOR FÅR PATIENTEN BLÆREKRAMPER?

BEHANDLINGSFORSLAG

Påsatte ventil

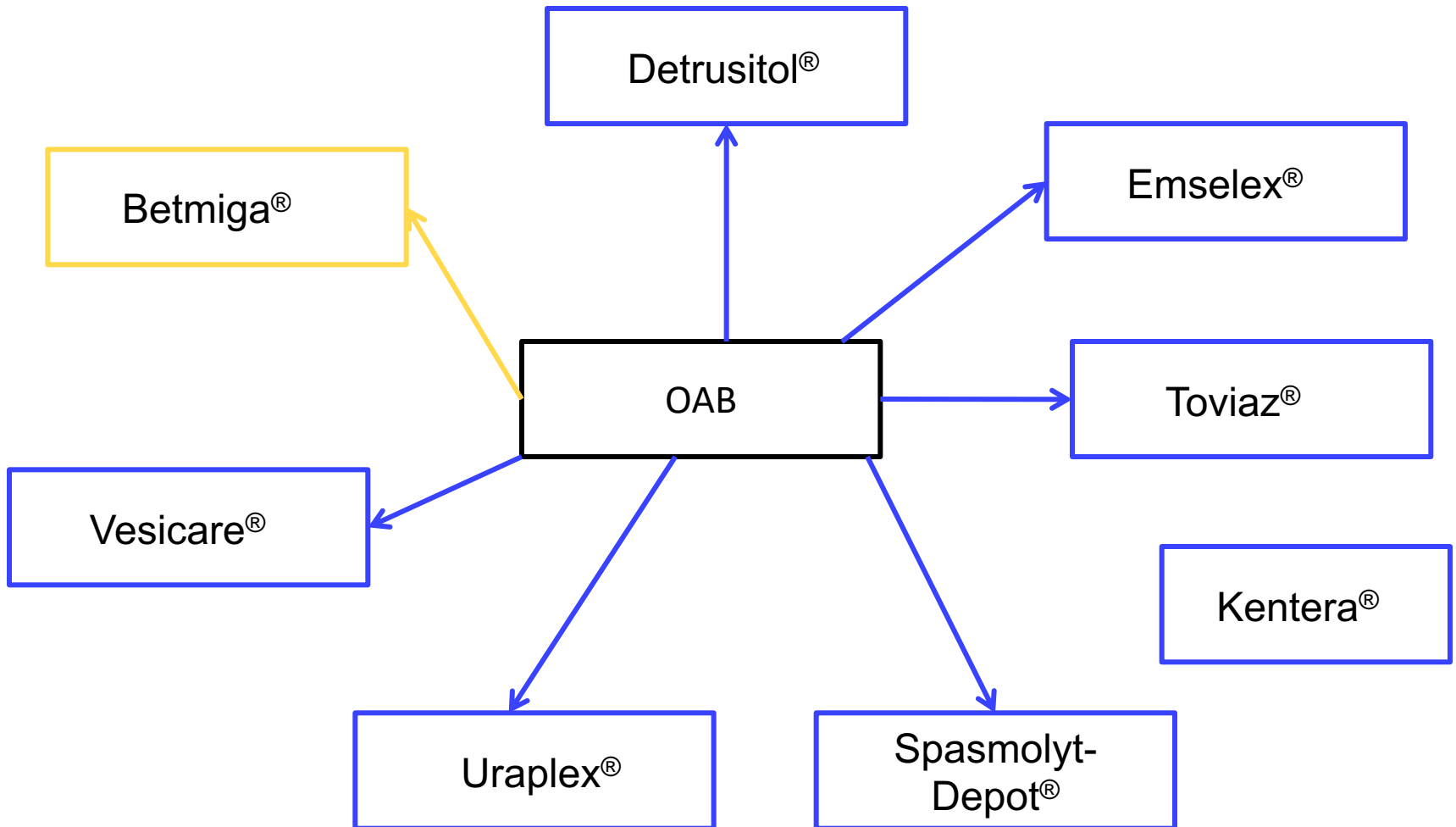
Fokus på
væskeindtag

Blæredæmpende medicin

Reducere
størrelsen af
kateteret

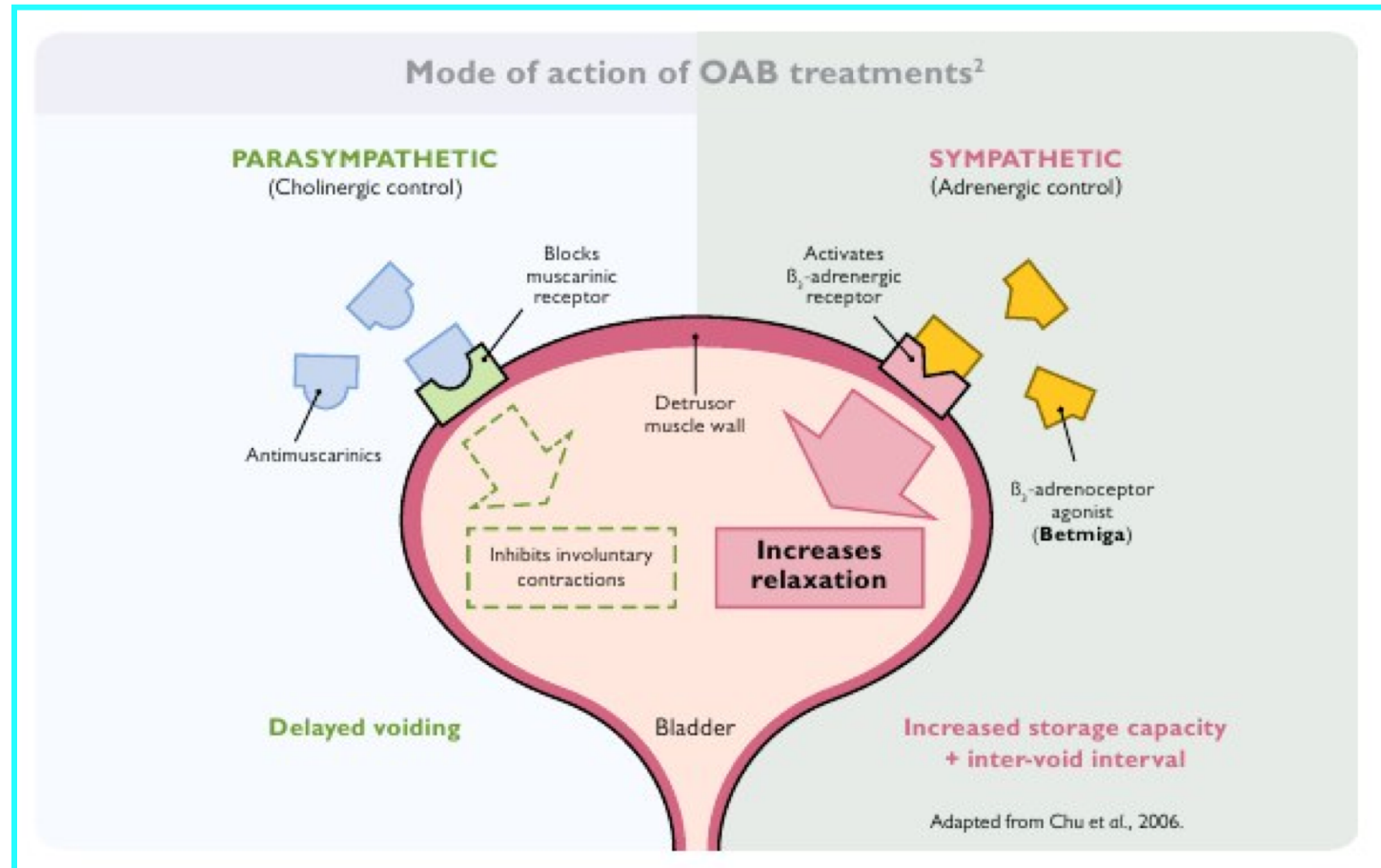
Mindre
væske i
ballonen

"TABLET-BEHANDLING"

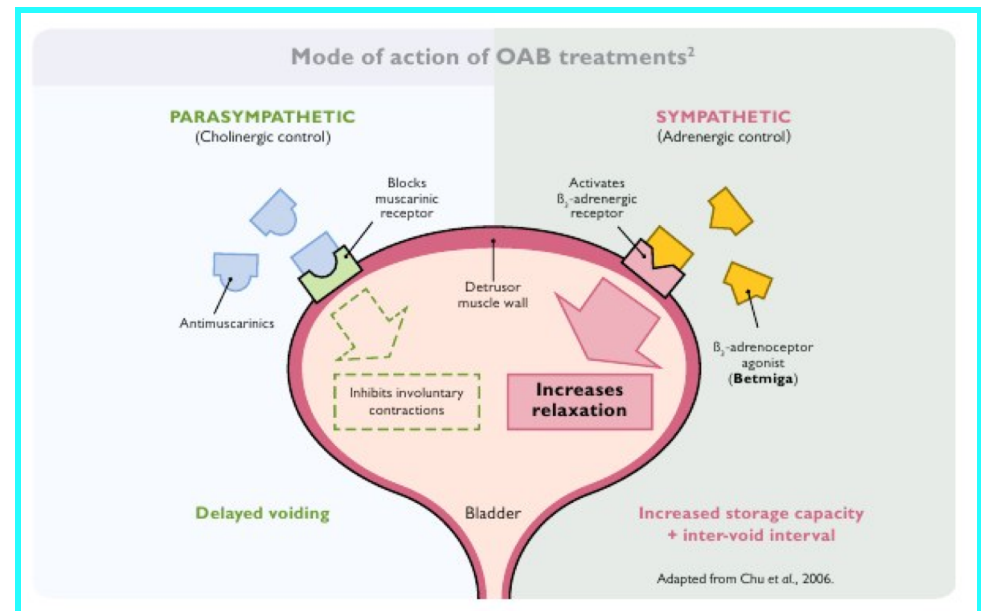
TO FARMAKOLOGISKE PRINCIPPER

Adapted from Chu et al 2006
EAU Guideline on Male LUTS

β_3 -AGONIST BIVIRKNINGER

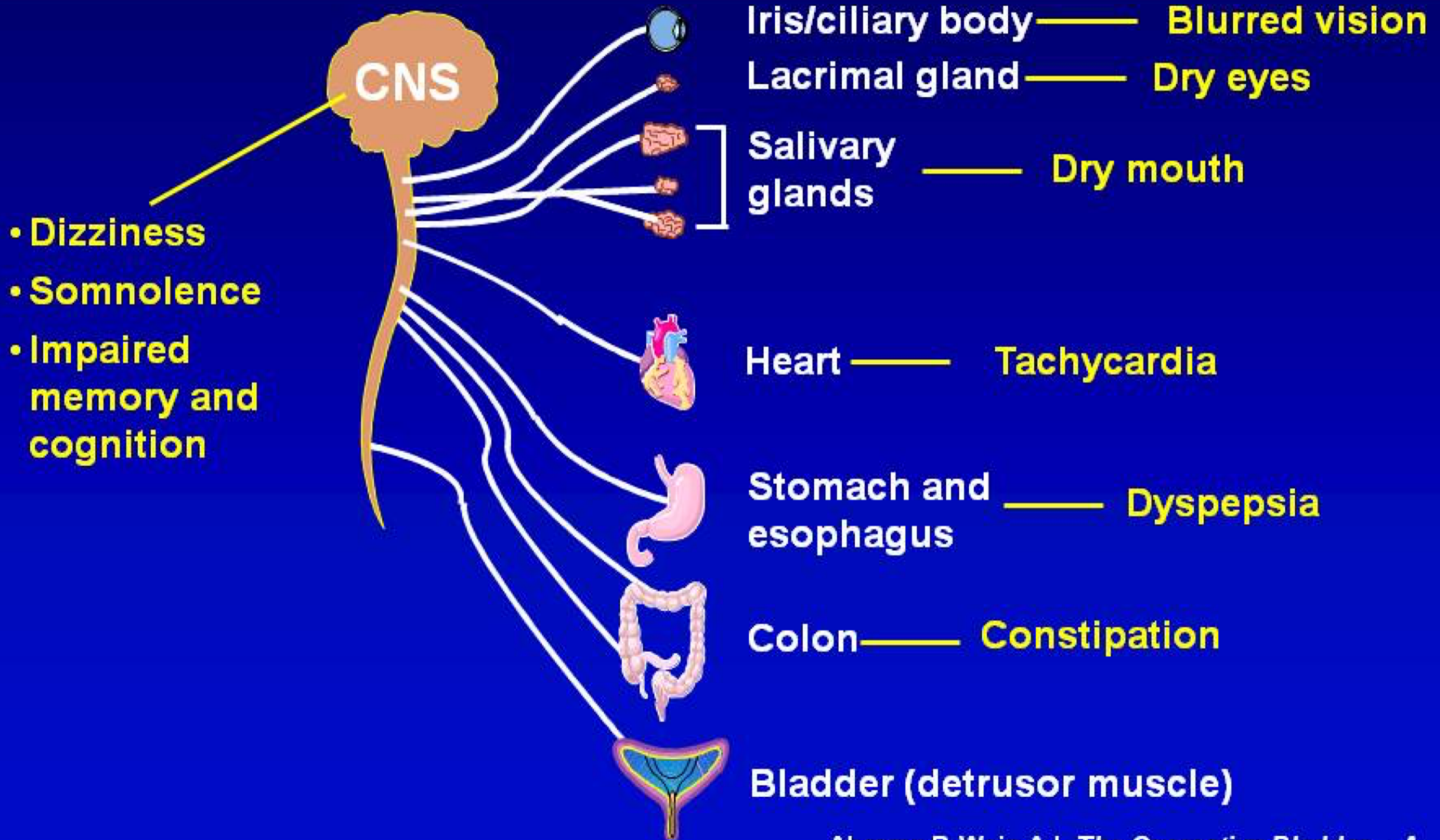
- hypertension/tachycardi
- Svimmelhed
- UVI

Chu FM, Dmochowski R. Pathophysiology of overactive bladder, The American Journal Medicine 2006, Mar;119(3 Suppl 1):3-8)

Wagg A, Nitti VW, Kelleher C. Oral pharmacotherapy for overactive bladder in older patients: mirabegron as a potential alternative to antimuscarinics. Curr Med Res Opin 2016;32(4):634

ANTI-KOLINERGERE BIVIRKNUNGER

LANGTIDSBEHANDLING ☹️

Alzheimers Dement. 2013 Jul;9(4):377-85. doi: 10.1016/j.jalz.2012.02.005. Epub 2012 Nov 22.

Long-term anticholinergic use and the aging brain.

Cai X¹, Campbell N, Khan B, Callahan C, Boustani M.

Clin Interv Aging. 2009;4:225-33. Epub 2009 Jun 9.

The cognitive impact of anticholinergics: a clinical review.

Campbell N¹, Boustani M, Limbil T, Ott C, Fox C, Maidment I, Schubert CC, Munger S, Fick D, Miller D, Gulati R.

AGINGBRAINCARE.ORG

Anticholinergic Cognitive Burden scale

Criteria for Categorization:

Score of 1: Evidence from in vitro data that chemical entity has antagonist activity at muscarinic receptor.

Score of 2: Evidence from literature, prescriber's information, or expert opinion of clinical anticholinergic effect.

Score of 3: Evidence from literature, expert opinion, or prescribers information that medication may cause delirium.

Drugs with ACB Score of 1

Generic Name	Brand Name
Alimemazine	Tharalen™
Alverine	Spasmodol™
Alprazolam	Xanax™
Aripiprazole	Abbily™
Azaperone	Saphra™
Asenapine	Tenzo™
Bupropion	Wellbutrin™, Zyban™
Cetirizine	Coates™
Cetirizine	Zyrtec™
Chlorbutolone	Dural™, Hygraton™
Cimetidine	Tagamet™
Clofazimine	Lucas™
Clonazepam	Rivotril™
Cnidazole	Conzil™
Colchicine	Colyrid™
Domperidone	Motilium™
Drospirenone	Valium™
Drospirenone	Laroxin™
Dicyclanil	Pantone™
Doxepin	Norine™
Fentanyl	Duragesic™, Actiq™
Furazolidone	Laso™
Fluvoxamine	Luvox™
Haloperidol	Haldol™
Hydrochlorothiazide	Apresone™
Hydrocortisone	Cortel™, Cortaid™
Iloperidone	Fanapt™
Isotretinoin	Isotrol™, Isotro™
Levocetirizine	Xyzal™
Loperamide	Imodium™, others
Lorazepam	Clonaz™
Maloperidol	Lopressol™, Sinal™
Morphine	MS Contin™, Actiq™
Nifedipine	Procardia™, Adalat™
Paliperidone	Invega™
Praedione	Delaxone™, Sterapred™
Quindine	Quindaglate™
Ranitidine	Zantac™
Risperidone	Risperdal™
Theophylline	Theodur™, Uniphy™
Tramadol	Oxyrel™
Tramadol	Dyslum™
Verapamil	Effer™
Warfarin	Coumadin™

Drugs with ACB Score of 2

Generic Name	Brand Name
Amantadine	Symmetrel™
Belladonna	Multiple
Carbamazepine	Tagretol™
Cyclobenzaprine	Flexeril™
Cyclothiazide	Pericort™
Lorazepam	Lorazepam™
Meprobamate	Demerol™
Methohexelazine	Levoprome™
Mefenorex	Mefex™
Mefenorex	Mefex™
Oxcarbazepine	Trileptal™
Pericort	Oxep™

Drugs with ACB Score of 3

Generic Name	Brand Name
Amotriptyline	Elavil™
Amitriptyline	Amitin™
Aripiprazole	Sol Trisip™
Benzhexol	Copaxone™
Brompheniramine	Dimetapp™
Carbamazepine	Hibax™, Carbitol™
Chlorpheniramine	Chlor Triveton™
Chlorpromazine	Thorazine™
Clonazepam	Rivotril™
Clonazepam	Anafanil™
Clozapine	Clozaril™
Darbepoetin	Eprelve™
Desferrioxamine	Niferex™
Dicyclanil	Bentyl™
Doxepin	Doripax™, others
Doxepin	Bendax™, others
Doxepin	Sinequan™
Doxepin	Unico™, others
Ephedrine	Evaryl™
Fenacetol	Unifex™
Hydroxyzine	Atarax™, Vistaril™
Hydroxyzine	Anaxap™, Levon™
Imipramine	Tofranil™
Meclozine	Antivert™
Mefenorex	Richex™
Nortriptyline	Pamelor™
Olanzapine	Zyprexa™
Oxycodone	Norco™
Oxycodone	Duragan™
Paroxetine	Paxil™
Perphenazine	Trifluor™
Phenothiazine	Prolixin™
Propiphetazine	Pro-Banthine™
Propiphetazine	Detrusom™
Quetiapine	Seroquel™
Scopolamine	Transderm Scop™
Scopolamine	Uscapan™
Thioridazine	Mullard™
Tolterodine	Detrol™
Tolterodine	Shelax™
Tofacitinib	Axaris™
Tramadol	Suncom™
Tramadol	Sanctura™

Categorical Scoring:

- Possible anticholinergics include those listed with a score of 1; Definite anticholinergics include those listed with a score of 2 or 3

Numerical Scoring:

- Add the score contributed to each selected medication in each scoring category
- Add the number of possible or definite Anticholinergic medications

Notes:

- Each definite anticholinergic may increase the risk of cognitive impairment by 48% over 8 years.³
- For each one point increase in the ACB total score, a decline in MMSE score of 0.33 points over 2 years has been suggested.⁴
- Additionally, each one point increase in the ACB total score has been correlated with a 26% increase in the risk of death.⁴

Aging Brain Care

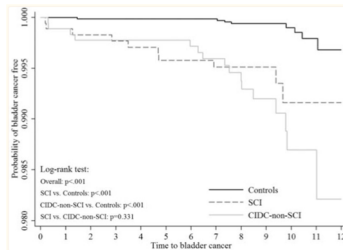
www.agingbraincare.org

<https://www.sst.dk/da/viden/laegemidler/medicingennemgang/antikolinerge-laegemidler>

4. KATETRE OG CANCER

- Øget risiko for plancellulær carcinom i blæren hos neuro-urologiske patienter
  - Fortsat meget lav evidens: 0,3-0,6 %
  - Især hos SCI (spinal cord injury)
  - Infektion og irritation
  - Langvarig permanent kateter er risikofaktor
  - Neurogene blære?
  - Måske også for patienter uden SCI....???

Groah SL et alh Phys Med Rehabil. 2002 83:346
Chung-Han-H et al:Medicine (Baltimore). 2015 Oct; 94(43): e1736
Kalisvaart JF et al Spinal Cord 2010: 48, 257

MEN SKAL VI SÅ TIL AT SCREENE ALLE MED KATETRE?

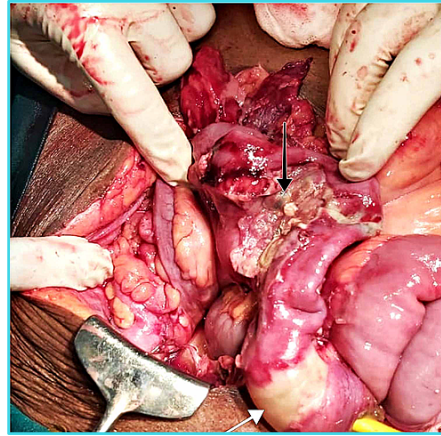
- Nej!
- Øget risiko, men lave absolutte tal
- Nedgrader brugen af katetre
- Behandle UVI, blæresten.....
- **But Be aware!**

5. RÆDSELSKABINETTET

FOR IKKE AT TALE OM ANLÆGGELSEN

6. SUPRABUPIISK VS URETRALT KATETER

- Anlæggelsen
- Infektion
- Blærekrammer
- Inkontinens (k)
- Kørestolsbrugere
- Sex

NOT JUST A WALK IN THE PARK

- Indikationen skal være i orden
- Kan patienten klare sig med mindre?
- Teknikken skal mestres
  - Anlæggelse
  - Fiksering
- Følg retningslinjerne
- Og husk, at langt de fleste gange går det altså rigtig godt!

DER ER IKKE KUN EN SANDHED

Men det her kunne være et bud!